

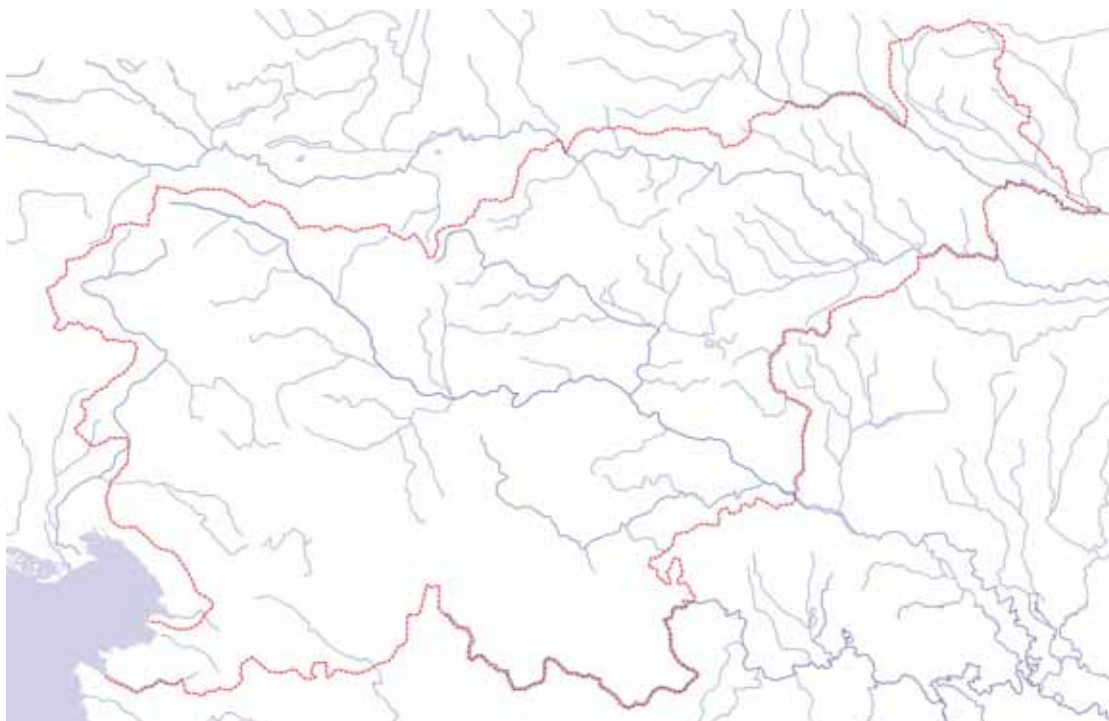
O nemih zemljevidih tako in drugače

Govoriti o nemih zemljevidih (kartah) ni kar tako. Najprej se sploh moramo do neke mere poenotiti in vedeti, kaj ti so. Spomnim se živahne diskusije na to temo s kolegi geografi izpred nekaj let, morebiti bi utegnili biti že desetletje ali več. Nekateri so menili, da nemih zemljevidov ni, drugi so menili, da je to zemljevid, ki ima vsaj en geografski element, tretji pa, da imajo lahko različno vsebino oz. celo več geografskih elementov. No, kasneje je na področje didaktike geografije in kot možen vir podatkov vstopila še digitalna tehnologija, in zdelo se je, da nemi zemljevidi izgubljajo na pomenu in izginjajo iz šolske prakse. Pa ne za to, da ne bi bili potrebni in koristni, morda za to, ker smo z digitalno tehnologijo dobili dostop do vsakovrstnih geografskih informacij in ker poprej temeljne geografske veščine orientacije in drugega dela z zemljevidi dobivajo drugačen kontekst. Zakaj bi se učili in vadili nekaj, kar z lahkoto in hitro dobimo na spletu? Zakaj bi si skušali pridobiti občutek za lokacijo razmejitev držav sveta,

če jih lahko hitro najdemo v Google Earth ali kateremkoli spletnem brskalniku? Zakaj naj bi učenec znal na nemo karto slovenskih rek označiti reko, ki teče skozi Slovenj Gradec, če lahko to hitro ugotovi z digitalno tehnologijo? Ampak pojdimo po vrsti.

Brinovec (2004, str. 221) piše, da so nemi zemljevidi karte, na katerih so označeni le nekateri elementi pokrajine. Nato pa nadaljuje, da z njihovo pomočjo učenci poglobljeno spoznavajo domačo pokrajino, ko spoznavajo posamezne elemente in procese, ki so v njej, in pa, da omogočajo ugotavljanje njihove natančne razmestitve – podobno kot zemljevidi na sploh. Še bolj velja poudariti njegovo misel, da so namenjene temu, da učenci dobivajo prostorsko predstav o prej omenjenih pojavih in procesih (op. cit.: 221).

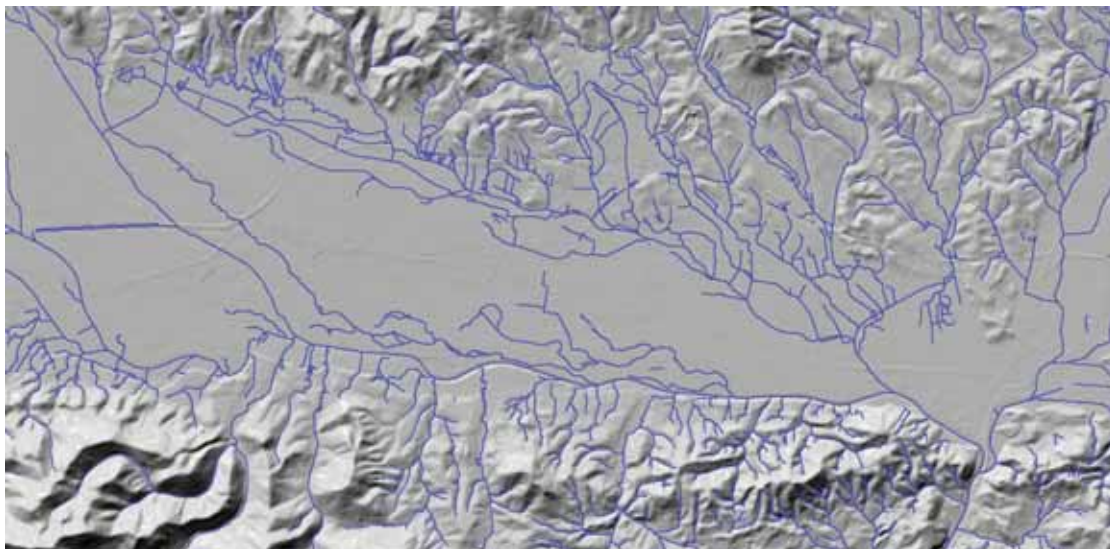
Pomembno je, da jih lahko uporabljamo pri vseh etapah: od ugotavljanja predznanja, prek usvajanja novih ciljev do preverjanja in ocenjevanja, Brinovec (op. cit.: 221) pa ne izpusti niti uporabe pri tekmovanju v znanju.

Slika 1: "Nemi" zemljevid Slovenije, ki pa ima označene že štiri geografske elemente: državno mejo, omrežje večjih vodotokov, akumulacijska jezera v Avstriji in morsko obalo oz. morje.

Kartografija: A. Polšak

Vir podatkov: GURS (<https://egp.gu.gov.si/egp/>)

Slika 2: Primer »nemega« zemljevida z osenčenim reliefom in rečno mrežo (Celjska kotlina)
Vir: Geopedia.

Kakorkoli, na spletu je danes skoraj neskončna množica kart oz. zemljevidov; nekateri so v obliki slik, drugi pa vključeni v številne aplikacije oz. programe. Pravzaprav se pri slikah ni menjala njihova vloga, kot je bila nekdaj, le medij se je spremenil, pri aplikacijah pa s kliki odpiramo ali zapiramo vključene sloje z različnimi podatki. Ključni cilj uporabe nemih zemljevidov, (kot tudi) zemljevidov nasploh, ostaja: pridobivanje prostorske predstave, ki je eden bistvenih elementov spoznavanja pokrajine, a hkrati še mnogo več. Neme karte imajo vedno neko izbrano vsebino, nanje dopisujemo ali rišemo (vnašamo) na klasični ali digitalni način druge elemente oz. prvine. Nekdaj so to bili kakšni znaki za objekte ali dejavnosti v pokrajini, imena mest, rek ali podobno, kasneje se je dalo kombinirati različne »sloje« zemljevidov tako, da je učitelj nalagal prosojnice drugo na drugo, z digitalno dobo pa to opravimo s kliki na potrditvena polja v menijih ipd. A vseskozi ostaja namen in smisel uporabe »nemih« zemljevidov podoben, če že ne enak.

Navajamo še nekaj spletnih povezav do različnih zemljevidov, ki jih lahko uporabimo pri pouku geografije:

- Uporabna geografija: <https://uporabna.geografija.si/>
- Društvo DUGS: <https://www.drustvo-dugs.si/zemljevidi/>
- Atlas okolja: http://gis.arso.gov.si/atlasokolja/profile.aspx?id=Atlas_Okolja_AXL@Arso
- Naravovarstveni atlas: <https://www.naravovarstveni-atlas.si/web/DefaultNvaPublic.aspx>
- Geopedia: http://www.geopedia.si/#T105_x499072_y112072_s9_b4
- Worldatlas: <https://www.worldatlas.com/>
- Google zemljevidi: <https://www.google.si/maps/@46.0661174,14.5320991,12z?hl=sl>

Viri in literatura

1. Brinovec, S. (2004). *Kako poučevati geografijo*. Didaktika pouka. Zavod RS za šolstvo.
2. Geopedia. www.geopedia.si (18. 8. 2021).
3. GURS. <https://egp.gu.gov.si/egp/> (5. 9. 2021).